

Zaaknummer: Z/25/258575/D-684241

Raadsvoorstel

Datum collegevergadering: 4 november 2025

Datum raadsvergadering: 17 december 2025

Portefeuillehouder : Wethouder Giny Luth

Volgnummer : 15

Korte inhoud

In de voorliggende nota wordt het cultuurbeleid van de Gemeente Westerwolde voor de komende jaren omschreven en de opgaven voor de gemeente geformuleerd.

Onderwerp

Cultuurnota Gemeente Westerwolde 2026-2029.

Voorgesteld besluit

Uw raad wordt voorgesteld om:

1. de nota: *Voor elkaar! Cultuurbeleid gemeente Westerwolde 2026-2029* vast te stellen;
2. kennis te nemen van de Propositie Museale Samenwerking Westerwolde;
3. de benodigde financiële middelen € 364.000,- (incidenteel) en € 90.000,- (structureel, voor de beleidsperiode 2026-2029) volgens voorgestelde dekking beschikbaar te stellen;
4. € 364.000,- (incidenteel) beschikbaar te stellen voor de eerste uitvoeringsfase van de nota volgens de voorgestelde dekking;
5. € 90.000,- (structureel, voor de beleidsperiode 2026-2029) volgens de voorgestelde dekking beschikbaar te stellen voor de versterking van het culturele aanbod, zodat de gemeente optimaal kan profiteren van beschikbare externe financierings- en subsidiekansen op het gebied van cultuur en leefbaarheid;
6. te bepalen dat de structurele bijdrage van € 90.000,- wordt gezien als een tijdelijke impuls gedurende de beleidsperiode 2026-2029, gericht op het realiseren van een toekomstbestendige en financieel gezonde culturele sector;
7. het college op te dragen om, in overleg met regionale en maatschappelijke partners, voorstellen uit te werken die leiden tot een structurele verlaging van de gemeentelijke bijdrage voor cultuur, zodat de investering zich op termijn (deels) terugverdient.

Inleiding

De Cultuurvisie van de gemeente Westerwolde 2017-2020 is in de afgelopen jaren stilzwijgend voortgezet. Een actualisatie van het cultuurbeleid is daarom noodzakelijk. In 2024 is het nieuwe cultuurbeleid aan de raad gepresenteerd, maar de raadscommissie heeft de nota teruggelegd bij ons college, met de opdracht om het cultuur- en erfgoedveld actief te betrekken bij de verdere ontwikkeling van het beleid. BMC Consultancy heeft daarvoor een opdracht ontvangen en in de afgelopen maanden een uitgebreid participatietraject uitgevoerd.

Deze dialoog met het veld heeft veel waardevolle inzichten opgeleverd die gebruikt zijn voor de herijking van het cultuur- en erfgoedbeleid voor de beleidsperiode 2026-2029.

Op 1 oktober 2025 heeft een informatieve bijeenkomst met uw raad plaatsgevonden over de concept-cultuurnota waarbij de kaders en ontwikkelingen voor de komende jaren zijn gepresenteerd en besproken. De aanwezige raads- en commissieleden hebben overwegend positief gereageerd op de voorgestelde grote lijnen van deze nota: *Voor elkaar! Cultuurbeleid gemeente Westerwolde 2026-2029*.

Beoogd effect - wat willen we bereiken?

Met de cultuurnota wordt er naar gestreefd een duidelijke visie en een samenhangend beleidskader te bieden ter ondersteuning en versterking van het culturele veld. Samenhang, samenwerking en heldere afspraken zijn daarbij sleutelbegrippen. Daarnaast wil de gemeente de culturele participatie van onze bewoners bevorderen, de lokale identiteit versterken, meer bezoekers van buiten te trekken en het gemeentelijk beleid en onze investeringen laten aansluiten bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften. Verder is het de bedoeling dat - zo optimaal mogelijk kan worden ingespeeld op programma/s en middelen vanuit de provincie en het Nationaal Programma Groningen (Nij Begun).

Argumenten

Cultuur is een wezenlijk en integraal onderdeel van de samenleving en speelt een rol in bijna alle maatschappelijke sectoren. Inhoudelijk is cultuur grotendeels autonoom, maar de overheid speelt een belangrijke rol bij het creëren van randvoorwaarden voor een breed cultureel aanbod. Ook is het van groot belang om het cultuurhistorische en landschappelijke erfgoed van Westerwolde te bewaren en te versterken voor huidige en toekomstige generaties en onder de aandacht te brengen van een breed publiek, zowel eigen inwoners als bezoekers.

Westerwolde is een uitgestrekte gemeente met veel dorpen, buurtschappen en gehuchten. Dat vraagt om goed doordacht beleid ten aanzien van het voorzieningenniveau. Het nieuwe cultuurbeleid zet in op het scherp krijgen van mogelijkheden voor plekken voor culturele ontmoeting ten behoeve van cultuurbeleving en –beoefening in de verschillende kernen. Ook willen we meer ondersteuning, samenhang en samenwerking faciliteren voor de veelheid aan cultuur- en erfgoedorganisaties, onder andere door middel van een cultuurplatform en een cultuurcoach. Met de voorgestelde maatregelen sluiten we aan op de Sociale Agenda van Nij Begun.

Daarnaast vraagt de kwetsbaarheid van onze cultuur om bescherming, begeleiding en stimulering door de overheid. Daarbij valt te denken aan de Westerwoldse streekcultuur en identiteit, het behoud van monumenten en karakteristieke panden, ontwikkeling en behoud van het landschap, de amateurkunst (het verenigingsleven) en de basisvoorzieningen voor cultuur (musea, kunstenscholen e.a.). Zonder een nadrukkelijke rol voor de gemeente dreigt veel van dat alles te verdwijnen. Specifiek ten aanzien van de musea willen we een samenwerkingsverband ondersteunen gericht op betere promotie en marketing en betere museale presentaties. Hiermee sluiten we aan op de Economische Agenda van Nij Begun.

In het Collegeprogramma Westerwolde 2022-2026 maakt ons college zich sterk voor verschillende aspecten van cultuurbeleid. Het betreft enerzijds ambities die deels samen met de samenleving en de culturele sector worden gerealiseerd en anderzijds ambities waarbij de gemeente als bevoegd gezag en organisatorisch krachtige partij een duidelijke eigen rol heeft.

Kanttekeningen

Het is moeilijk om voor een periode van vier jaar het cultuurbeleid voor Westerwolde geheel vast te leggen. Niet alleen het culturele veld, maar ook de samenleving is volop in beweging. Allerlei sectoren bevinden zich op dit moment in een periode van ontwikkeling.

Er zijn zowel kansen als bedreigingen en de nota is erop gericht om als gemeente per sector en onderwerp de juiste rol te spelen, dit in afstemming (en samenwerking) met het culturele veld.

De totstandkoming van de cultuurnota is inhoudelijk goed afgestemd met het culturele veld en met de provinciale cultuur- en erfgoedinstellingen (dat was ook de opdracht van uw raad). Niet elke uitvoerende partij heeft deelgenomen aan het participatietraject, waardoor voor enkele in de nota voorgestelde maatregelen tijdens de uitvoeringsfase nog nader afgestemd moet worden. Zo is er wel afstemming geweest met het onderwijs, maar de uitvoering moet nog nader met de sector worden uitgewerkt. Daarbij houdt ons college nadrukkelijk rekening met de belasting van het onderwijs (en de focus van de onderwijsinspectie op de basisvaardigheden rekenen en taal). Scholen behouden volledige vrijheid in hun keuze om bij te dragen aan de culturele ambities uit de cultuurnota. Als gemeente zullen wij het cultuurbeleid echter actief stimuleren in onze structurele overleggen met scholen en schoolbesturen.

Belangrijke kanttekening is wel te vermelden dat het participatietraject veel positieve energie heeft losgemaakt en dat de motivatie om in gezamenlijkheid het cultuurbeleid in Westerwolde vorm te geven groot is. Tegelijkertijd heeft dit traject verwachtingen geschept, waardoor de intentie – zo niet verplichting – zou moeten zijn om deze zoveel mogelijk na te komen.

Alternatieven

Uw raad kan ook besluiten om de nieuwe cultuurnota niet vast te stellen. Dat zou betekenen dat uw opdracht aan ons college niet tot uitvoering zal leiden en dat de verwachtingen van het culturele veld – na het intensief doorlopen participatietraject – niet in realiteit worden omgezet. Dat is niet wenselijk omdat er in de komende jaren veel staat te gebeuren op het gebied van cultuur, cultuurhistorie en landschap. Dit zou betekenen dat ons college in de komende jaren ad hoc zal moeten inspringen op allerlei onderwerpen, ontwikkelingen en probleemcases en eventuele voorstellen separaat aan uw raad zal moeten voorleggen.

Financiën

De incidentele lasten voor het nieuwe cultuurbeleid bedragen € 364.000. Dit bedrag bestaat uit de volgende onderdelen:

- Onderzoek subsidieniveau musea	€ 30.000
- Onderzoek/planontwikkeling plekken voor culturele ontmoeting	€ 50.000
- Interactieve planontwikkeling erfgoedbeleid	€ 40.000
- Pilot 2026/2027 Samenwerkingsverband Musea Westerwolde	€ 244.000
	€ 364.000,-

Deze incidentele last kan worden gedekt uit de volgende middelen:

- Het restant incidentele middelen bekostiging cultuurnota	€ 60.000
- Het niet uitgegeven budget vanuit de MIP Cultuur (2024/2025)	€ 60.000
- Onttrekking uit de algemene reserve	€ 244.000
	€ 364.000,-

De structurele lasten voor het nieuwe cultuurbeleid bedragen € 90.000,-. Deze last bestaat uit de volgende onderdelen:

- Cultuurcoach Cultuurplatform Westerwolde 0,5 fte	€ 40.000
- Aanvullend aanbod cultuur educatie Binnenschools	€ 25.000
- Aanvullend aanbod cultuur educatie Buitenschools	€ 25.000
	€ 90.000,-

Deze structurele last kan worden gedekt uit de volgende middelen:

- MIP Cultuur	€ 30.000
- Het restant van € 60.000,- wordt meegenomen in de Zomernota 2026.	
Vanaf 2027 nemen we dit structureel op in de Begroting 2027.	€ 60.000
	€ 90.000,-

Wij verwachten dat het structurele bedrag van € 90.000,- op termijn niet meer nodig zal zijn. De bedoelde financiële impuls moet niet alleen leiden tot een versterkte structuur, maar ook tot het genereren van meer en extra inkomsten door bijvoorbeeld verhoogde bezoekersaantallen en externe fondsen.

Aanpak en uitvoering

De nieuwe cultuurnota is het resultaat van een uitgebreid participatietraject waarin de beleidskaders voor de komende jaren zijn uitgezet. Het gaat om een groot beleidsveld met verschillende deelterreinen, waarbij de uitvoering in nauwe samenspraak met het culturele veld zal worden opgezet. Na de vaststelling van de nota zal ons college uw raad in 2026 een uitvoeringsprogramma met financiële onderbouwing ter kennisgeving voorleggen.

Niet alle ambities kunnen gelijktijdig worden gerealiseerd; daarom zal worden gewerkt met een gefaseerde uitvoering per beleidsjaar. De dialoog die is opgebouwd tijdens de voorbereiding van de nota zetten we voort. Periodiek worden partners betrokken bij de uitwerking en evaluatie van beleidsdoelen. Hoewel het participatietraject vooral is afgestemd met het culturele veld, worden andere relevante sectoren – waaronder het onderwijs – tijdens de uitvoering actief betrokken..

De gemeente neemt een regisserende en faciliterende rol op zich. We scheppen de voorwaarden, ondersteunen waar nodig en sturen op samenhang en verbinding. De uitvoering gebeurt zoveel mogelijk in samenwerking met het veld, waarbij we ruimte laten voor eigen initiatief en invulling.

Eén separaat uitvoeringsplan kunnen wij u alvast wel voorleggen: de Propositie Museale Samenwerking Westerwolde. Deze is uitgewerkt in nauwe samenspraak met de Westerwoldse musea en vraagt om uitvoering in 2026. Wij stellen u voor hiervan kennis te nemen.

Bijlagen

1. De cultuurnota: *Voor elkaar! Cultuurbeleid gemeente Westerwolde 2026-2029*;
2. Propositie Museale Samenwerking Westerwolde.

Sellingen, 4 november 2025

Het college van burgemeester en wethouders van Westerwolde,

René Roossien
gemeentesecretaris

Jaap Velema,
burgemeester

Nummer 15.

De raad van de gemeente Westerwolde;

Gelezen het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders d.d. 4 november 2025;

gelet op: nota *Voor Elkaar Cultuurbeleid gemeente Westerwolde 2026-2029*;

b e s l u i t :

1. de nota: *Voor elkaar! Cultuurbeleid gemeente Westerwolde 2026-2029* vast te stellen;
2. kennis te nemen van de Propositie Museale Samenwerking Westerwolde;
3. de benodigde financiële middelen € 364.000,- (incidenteel) en € 90.000,- (structureel, voor de beleidsperiode 2026-2029) volgens voorgestelde dekking beschikbaar te stellen;
4. € 364.000,- (incidenteel) beschikbaar te stellen voor de eerste uitvoeringsfase van de nota volgens de voorgestelde dekking;
5. € 90.000,- (structureel, voor de beleidsperiode 2026-2029) volgens de voorgestelde dekking beschikbaar te stellen voor de versterking van het culturele aanbod, zodat de gemeente optimaal kan profiteren van beschikbare externe financierings- en subsidiekansen op het gebied van cultuur en leefbaarheid;
6. te bepalen dat de structurele bijdrage van € 90.000,- wordt gezien als een tijdelijke impuls gedurende de beleidsperiode 2026-2029, gericht op het realiseren van een toekomstbestendige en financieel gezonde culturele sector;
7. het college op te dragen om, in overleg met regionale en maatschappelijke partners, voorstellen uit te werken die leiden tot een structurele verlaging van de gemeentelijke bijdrage voor cultuur, zodat de investering zich op termijn (deels) terugverdient.

Dit is besloten in de openbare vergadering van 17 december 2025.

Namens de raad,

Onno Rijkens
waarnemend raadsgriffier

Jaap Velema
voorzitter